

การพัฒนาความสามารถของครูด้านการสร้างหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

ปณณวิชญ์ ใบกุหลาบ¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สุขแก้ว คำสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อนุ เจริญวงศ์ระยัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

พัชรารัตน์ มีทรัพย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สวณีย์ เสริมสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 18 พฤษภาคม 2564 วันที่แก้ไข: 14 กรกฎาคม 2564 วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 21 กรกฎาคม 2564

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ 2) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ประกอบด้วย นักศึกษาครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และครูจากโรงเรียนวัดโบสถ์ โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ และโรงเรียนวัดปรกกร อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.48 - 0.76 และค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.39 - 0.76 และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.85 ส่วนแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถของนักศึกษาครู และครูเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น มีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการในกลุ่มสาระวิชามีดังนี้ โรงเรียนวัดปรกกร เรื่อง การสานพัดจากไม้ไผ่ โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ เรื่อง การสานตะกร้า และโรงเรียนวัดโบสถ์ เรื่อง การสานชะลอม 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาครู และครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความสามารถของนักศึกษาครู และครูเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น มีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการในกลุ่มสาระวิชามีดังนี้ โรงเรียนวัดปรกกร เรื่อง การสานพัดจากไม้ไผ่ โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ เรื่อง การสานตะกร้า และโรงเรียนวัดโบสถ์ เรื่อง การสานชะลอม

¹ การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ปณณวิชญ์ ใบกุหลาบ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: adulbaikularb@hotmail.com

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาครู และครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถ ครู หลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบบูรณาการ

THE DEVELOPMENT OF TEACHER COMPETENCIES IN DEVELOPING INTEGRATED LOCAL WISDOM CURRICULUM

Punnawit Baikularb¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Sukkaew Comeson

Pibulsongkram Rajabhat University

Anu Jarernvonggrayab

Pibulsongkram Rajabhat University

Phutcharawalai Meesup

Pibulsongkram Rajabhat University

Sawanee Sermsuk

Pibulsongkram Rajabhat University

Research Article

Received: 18 May 2564 Revised: 14 July 2564 Accepted: 21 July 2564

This research aims to 1) develop the ability for creating an integrated local curriculum 2) study the opinion of the benefits of an integrated local curriculum where the target group study consists of pre-service teachers of Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University and the in-service teachers from Watboat School, Khongtrakae School and Watprakra School, Kong Krailat District, Sukhothai in the amount of 37 peoples.

The research instruments consisted of a test with difficulty between 0.48 - 0.76, discrimination is between 0.39 - 0.76 and has a validity of 0.85. Due to the questionnaire section, the reliability by the Cronbach's alpha coefficient method was 0.92. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean (**M**) standard deviation (**S**) and content analysis. The results of the research were as follows: 1) the competency of the pre-service teachers and the in-service teachers concerning with the local curriculum have a higher post-development score than before and the guidelines for bringing local wisdom to integrat into the subject group are as follows: Watprakra School concerning with bamboo fan weaving, Khongtrakae School concerning with basket weaving and Watboat School concerning with chaloam weaving. 2) the opinions of pre-service teachers and the in-service teachers had the opinions about the benefits of local curriculum in overall was at a high level.

Keywords: Competencies Development, Teacher, Curriculum, Local Wisdom, Integrated.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Punnawit Baikularb, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: adulkulb@hotmail.com

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยเป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นไทยเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความงามที่จรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล เป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิม เพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย รวมทั้งมีคุณประโยชน์ในการทำให้อาชีพและชุมชนผ่านพ้นวิกฤตและดำรงความเป็นชาติหรือชุมชนได้ จึงกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่มีความสำคัญเพียงต่อท้องถิ่นเท่านั้น หากแต่ยังเอื้อประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ (Therdchai Chuaybumroong, 2554) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นกลับสู่สถานศึกษาสามารถจัดได้โดยส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในสถานศึกษา โดยเปิดกว้างให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย การให้คำปรึกษาในแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น หรือการนำบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียนในโอกาสต่างๆ หรือการที่โรงเรียนนำองค์ความรู้ในท้องถิ่นเข้ามาสอดแทรกไว้ในเนื้อหาสาระของแต่ละกลุ่มสาระหรือ การนำนักเรียนลงภาคสนามเพื่อศึกษาและฝึกงานในบ้านของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่น รวมถึงการนำนักเรียนสำรวจข้อมูลในท้องถิ่นแล้วมาจัดการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้จะทำให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่นผสมกลมกลืนเข้ากันได้เป็นอย่างดีกับการศึกษาในระบบโรงเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนท้องถิ่น รักและหวงแหนในถิ่นกำเนิด มุ่งมั่นที่จะพัฒนาบ้านเกิดให้มีความเจริญบนพื้นฐานของความเป็นไทย (Chor Sunthanapipat, 2546) หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยจัดประสบการณ์ตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆ ทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนดีขึ้น ดังนั้นครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญมีอยู่ 4 แนวทาง ได้แก่ การอบรม (Training) การศึกษา (Education) การพัฒนา (Development) และการเรียนรู้ (Learning) ซึ่งการฝึกอบรมเป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะสะดวก และประหยัดเวลาสามารถเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะ (Skill) ทศนคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Behavior) (Kemmis and McTaggart, 1988) จนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Suchitra Thananun, 2553) นอกจากนี้ ในการพัฒนาครูต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่ให้การอบรมหรือพัฒนาครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ (Knowledge) รวมถึงการมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างปัญญา (Cognitive process) จึงจำเป็นที่จะต้องแสวงหาผู้รู้จริงมาให้การอบรม (Winai Weerawattananon, 2552) ดังนั้นคณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญการนำกระบวนการอบรมมาใช้ในการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูและครูในการสร้างหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ประกอบด้วย นักศึกษาครุคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และครูจากโรงเรียนวัดโบสถ์ โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ และโรงเรียนวัดปรกกรัก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 37 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการสำหรับนักศึกษาครูและครู ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน
2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ
3. แผนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ จำนวน 5 แผน รวม 14 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้

แผนการอบรม	วิทยากรผู้รับผิดชอบ	ลักษณะกิจกรรม	จำนวนชั่วโมง
1. ความสำคัญของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา หลักการและแนวทางในการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับความคาดหวังของชุมชนในการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร	บรรยาย และอภิปรายร่วมกัน	3 ชั่วโมง
2. หลักการและแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค แนวโน้ม และความพร้อมหรือความเป็นไปได้ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร	บรรยาย ฝึกปฏิบัติ และอภิปรายร่วมกัน	3 ชั่วโมง
3. หลักการและแนวทางในการวิเคราะห์อุดมการณ์ หรือปรัชญา วิสัยทัศน์ของโรงเรียน	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร	บรรยาย และอภิปรายร่วมกัน	2 ชั่วโมง
4. แนวทางในการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร	บรรยาย ฝึกปฏิบัติ และอภิปรายร่วมกัน	3 ชั่วโมง
5. การถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา	ปราชญ์ชาวบ้าน	บรรยาย และ	3 ชั่วโมง

แผนการอบรม	วิทยากรผู้รับผิดชอบ	ลักษณะกิจกรรม	จำนวนชั่วโมง
ท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้าน		อภิปรายร่วมกัน	
	รวม		14 ชั่วโมง

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ
2. กำหนดประเด็นในการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ และสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม
3. นำแบบทดสอบ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยแบบทดสอบและแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหา (ดัชนีความสอดคล้อง: IOC) โดยข้อคำถามของแบบทดสอบและแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง +0.67 ถึง +1.00
4. นำแบบทดสอบ และแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบทดสอบและแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) จำนวน 30 คน พบว่า แบบทดสอบมีความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.48 - 0.76 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39 - 0.76 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 ส่วนแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.92
6. ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นทั้งก่อนและหลังการพัฒนา
2. ฝึกปฏิบัติการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักศึกษา และครูในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการระหว่างการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการประมวลผลข้อมูลทางสถิติซึ่งมีการประมวลผลเป็นขั้นตอนโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ระหว่างก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้ สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. การวิเคราะห์ผลการระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

ผลการวิจัย

1) ผลการพัฒนาความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการของนักศึกษาครู และครู แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลคะแนนความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการของนักศึกษาครู และครู

คนที่	คะแนน ก่อนการพัฒนา	คะแนน หลังการพัฒนา	คะแนน การพัฒนา	คนที่	คะแนน ก่อนการพัฒนา	คะแนน หลังการพัฒนา	คะแนน การพัฒนา
1	2	6	+4	20	4	7	+3
2	5	7	+2	21	1	8	+7
3	3	6	+3	22	4	7	+3
4	5	6	+1	23	2	8	+6
5	6	7	+1	24	1	6	+5
6	6	8	+2	25	2	7	+5
7	3	8	+5	26	5	6	+1
8	4	6	+2	27	3	7	+4
9	2	6	+4	28	5	6	+1
10	2	7	+5	29	5	7	+2
11	4	6	+2	30	1	8	+7
12	2	9	+7	31	5	7	+2
13	4	7	+3	32	4	5	+1
14	9	9	0	33	3	6	+3
15	4	8	+4	34	1	6	+5
16	7	7	0	35	3	8	+5
17	4	7	+3	36	4	7	+3
18	4	7	+3	37	7	7	0
19	3	7	+4	-	-	-	-
ค่าเฉลี่ย					3.76	6.95	-
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน					1.83	0.91	-
คิดเป็นร้อยละ					37.60	69.50	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการของนักศึกษาครู และครู มีคะแนนเฉลี่ยหลังการให้ความรู้ เท่ากับ 6.95 คิดเป็นร้อยละ 69.50 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้ความรู้ 3.76 คิดเป็นร้อยละ 37.60 ซึ่งคะแนนหลังการให้ความรู้ส่วนใหญ่สูงกว่าก่อนการให้ความรู้

ตาราง 2 ผลการฝึกปฏิบัติการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	แนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้		
	โรงเรียนวัดปรักกรัก (การสานพัด)	โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ (ตะกร้าวิเศษ)	โรงเรียนวัดโบสถ์ (การสานชะลอม)
ภาษาอังกฤษ	- คำศัพท์ภาษาอังกฤษ - วิธีสานพัดภาษาอังกฤษ - การเล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ	- คำศัพท์เกี่ยวกับการสานตะกร้า - อธิบายขั้นตอนการสานตะกร้าเป็นภาษาอังกฤษ - แต่งประโยคจากคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการสานตะกร้า	- ทำบัตรคำภาษาอังกฤษ - แต่งประโยคภาษาอังกฤษ
วิทยาศาสตร์	- การเจริญเติบโตของต้นไผ่ - วงจรชีวิตของหนอนไหม - สิ่งมีชีวิตในกอไผ่	- หน้าที่และส่วนประกอบของต้นไผ่ - การเจริญเติบโตของต้นไผ่ - ระบบนิเวศในกอไผ่	- รู้จักพันธุ์ไหม - ระบบนิเวศ - การป้องกันมอด - สารสกัดจากธรรมชาติ
ศิลปะ	- การวาดภาพ - การจินตนาการ ออกแบบ - การใช้สีที่เหมาะสม	- ทักษะธาตุ - สร้างภาพตามจินตนาการ - การออกแบบ	- สามารถออกแบบชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์ - ใช้เทคนิคในการตกแต่งชะลอมได้
ภาษาไทย	- เขียนคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การสานพัด - เขียนเรียงความเรื่องประโยชน์ของพัด - เล่าเรื่องจากประสบการณ์	- แต่งประโยคและแต่งเรื่องจากการจักสาน - คัดลายมือเรื่องการสานตะกร้า	- อธิบายประโยชน์ของชะลอม - อธิบายความสำคัญของเครื่องจักสาน - แต่งประโยคจากภาพ
คณิตศาสตร์	- การกำหนดรูปทรงของพัด - ขนาดของพัด - การหาพื้นที่ของพัด	- การวัด - เรขาคณิต	- หาพื้นที่รูปเรขาคณิต - หาปริมาตรรูปเรขาคณิต - คำนวณราคาขายจากต้นทุน
ภาษาต่างประเทศ	- คำศัพท์ภาษาอังกฤษ - วิธีสานพัดภาษาอังกฤษ - การเล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ	- การแต่งประโยคของการทำตะกร้า - การพูดหรือเขียนขั้นตอนของการสานตะกร้า	- ทำบัตรคำภาษาอังกฤษ - แต่งประโยคภาษาอังกฤษ

กลุ่มสาระการเรียนรู้	แนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้		
	โรงเรียนวัดปรกกรัก (การสานพัด)	โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ (ตะกร้าวิเศษ)	โรงเรียนวัดโบสถ์ (การสานชะลอม)
การงานอาชีพ	- อุปกรณ์ในการคลายความร้อน - การจำหน่ายผ่านอินเทอร์เน็ต - อาชีพเสริมจากกอไผ่	- การเลือกวัสดุเหลือใช้และประโยชน์ของวัสดุที่นำใช้ - การสานตะกร้า - การดูแลรักษาอุปกรณ์	- เลือกใช้เครื่องมือได้เหมาะสมกับประเภทงาน - สามารถจักสานชะลอมได้
สังคมศึกษา	- ภูมิปัญญาท้องถิ่น - คุณธรรม จริยธรรม - การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงร่วมกัน	- ประวัติความเป็นมาของตะกร้า - ประโยชน์และคุณค่าของ - ภูมิปัญญาท้องถิ่นการสานตะกร้า	- อธิบายและเห็นคุณค่าของเครื่องจักสานที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต - ภูมิปัญญาท้องถิ่นการสานการสานชะลอม

จากตารางที่ 2 พบว่าการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการในกลุ่มสาระวิชาของ 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดปรกกรัก วางแผนพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การสานพัดจากไม้ไผ่ โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ วางแผนพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การสานตะกร้า และโรงเรียนวัดโบสถ์ วางแผนพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การสานชะลอม

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นของนักศึกษาครู และครูก่อนและหลังการพัฒนาความรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 3 – 6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่น ภาพรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการพัฒนา

ข้อรายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	M	S	ระดับความคิดเห็น	M	S	ระดับความคิดเห็น
1. ประโยชน์ต่อชุมชน	3.98	0.51	มาก	4.45	0.40	มาก
2. ประโยชน์ต่อนักเรียน	4.04	0.53	มาก	4.52	0.40	มากที่สุด
3. ประโยชน์ต่อครู/โรงเรียน	4.09	0.63	มาก	4.51	0.38	มากที่สุด
ภาพรวม	4.04	0.52	มาก	4.49	0.35	มาก

ตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาครู และครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งก่อนการพัฒนา เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ก่อนได้รับการพัฒนาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ มีประโยชน์ต่อครู/โรงเรียน รองลงมาคือ มีประโยชน์ต่อนักเรียน และมี

ประโยชน์ต่อชุมชน ตามลำดับ หลังการได้รับการพัฒนาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันแรก คือ มีประโยชน์ต่อนักเรียน รองลงมาคือ มีประโยชน์ต่อครู/โรงเรียน และมีประโยชน์ต่อชุมชน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นต่อชุมชน ก่อนและหลังการพัฒนา

ข้อรายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	M	S	ระดับ ความคิดเห็น	M	S	ระดับ ความคิดเห็น
1. ช่วยรักษามิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืน	4.22	0.55	มาก	4.64	0.49	มากที่สุด
2. ประชาชนชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้	3.87	0.85	มาก	4.41	0.67	มาก
3. ช่วยพัฒนาศักยภาพให้กับประชาชนชาวบ้าน เช่น การสอน การสื่อสาร การถ่ายทอด การสังเคราะห์ความรู้ เป็นต้น	3.84	0.68	มาก	4.36	0.49	มาก
4. ช่วยพัฒนาชุมชนมีแหล่งเรียนรู้	3.91	0.64	มาก	4.45	0.51	มาก
5. มีส่วนช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง	4.06	0.67	มาก	4.41	0.59	มาก
ภาพรวม	3.98	0.51	มาก	4.45	0.40	มาก

ตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อชุมชนของนักศึกษาครูและครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งก่อนการพัฒนา และหลังการพัฒนา เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ก่อนได้รับการพัฒนาข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันแรก คือ ช่วยรักษามิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืน รองลงมาคือ มีส่วนช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและช่วยพัฒนาชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ หลังการได้รับการพัฒนาข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันแรก คือ ช่วยรักษามิปัญญาท้องถิ่นให้ รองลงมาคือ ช่วยพัฒนาชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ ประชาชนชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการมีส่วนช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อนักเรียน ก่อนและหลังการพัฒนา

ข้อรายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	M	S	ระดับความ ความคิดเห็น	M	S	ระดับความ ความคิดเห็น
1.หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้นักเรียนรักบ้านเกิดหรือชุมชนของตนเอง	3.94	0.67	มาก	4.32	0.57	มาก

ข้อรายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	M	S	ระดับความคิดเห็น	M	S	ระดับความคิดเห็น
2.เห็นคุณค่าของปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน	4.09	0.64	มาก	4.64	0.49	มากที่สุด
3.ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู โรงเรียน และชุมชน	4.03	0.60	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด
4.นักเรียนเกิดความรู้สึกหวงแหนชุมชน หรือบ้านเกิดตนเอง	4.00	0.68	มาก	4.45	0.60	มาก
5.การถ่ายทอดองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย เช่น ใช้ภาษาถิ่นเข้าใจง่าย มีความเป็นกันเอง	3.97	0.69	มาก	4.59	0.50	มากที่สุด
6.ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนตนเอง	4.19	0.65	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด
ภาพรวม	4.04	0.53	มาก	4.52	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นต่อนักเรียนของนักศึกษาครู และครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ก่อนการพัฒนาและเมื่อได้รับการพัฒนาแล้ว มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ก่อนได้รับการพัฒนาข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนตนเอง รองลงมาคือ เห็นคุณค่าของปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน และนักเรียนเกิดความรู้สึกหวงแหนชุมชน หรือบ้านเกิดตนเอง ตามลำดับ หลังการได้รับการพัฒนา ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ เห็นคุณค่าของปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน รองลงมาคือ การถ่ายทอดองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย เช่น ใช้ภาษาถิ่นเข้าใจง่าย มีความเป็นกันเอง เป็นต้น ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู โรงเรียน และชุมชน และผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนตนเอง ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อครู/โรงเรียน ก่อนและหลังการพัฒนา

ข้อรายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	M	S	ระดับความคิดเห็น	M	S	ระดับความคิดเห็น
1.ทำให้ครูได้รับการพัฒนา เช่น การสำรวจชุมชน การสร้างหลักสูตรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น	4.06	0.62	มาก	4.50	0.60	มากที่สุด

ข้อรายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	M	S	ระดับ ความเห็น	M	S	ระดับ ความเห็น
2. ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ ชุมชน	4.19	0.69	มาก	4.68	0.48	มากที่สุด
3. ครูมีรายวิชาสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ชาวบ้าน	4.03	0.74	มาก	4.50	0.51	มากที่สุด
4. ครูได้อาศัยปราชญ์ชาวบ้านเป็นแหล่ง เรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น	4.09	0.78	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด
5. การนำปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากร ช่วยทำให้การบริหารจัดการง่ายขึ้น เช่น การ ประสานงาน งบประมาณ การเดินทาง	4.09	0.73	มาก	4.41	0.50	มาก
6. โรงเรียนมีหน้าที่รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.16	0.85	มาก	4.50	0.60	มากที่สุด
7. การบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นมาสร้าง หลักสูตรสถานศึกษาช่วยพัฒนางานวิชาการ ของโรงเรียน	4.00	0.80	มาก	4.50	0.51	มากที่สุด
8. ทำให้โรงเรียนมีหลักสูตรเฉพาะที่ตรงกับ ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน	4.06	0.72	มาก	4.50	0.51	มากที่สุด
9. โรงเรียนมีรายวิชาที่บูรณาการวัฒนธรรม ท้องถิ่นไว้ในจัดการเรียนการสอน	4.16	0.81	มาก	4.45	0.51	มาก
ภาพรวม	4.09	0.63	มาก	4.51	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อครู/โรงเรียนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ก่อนการพัฒนา และเมื่อได้รับการพัฒนาแล้ว มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนา มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ก่อนได้รับการพัฒนาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชน รองลงมาคือ โรงเรียนมีหน้าที่รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีรายวิชาที่บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ในจัดการเรียนการสอน ครูได้อาศัยปราชญ์ชาวบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น และการนำปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรช่วยทำให้การบริหารจัดการง่ายขึ้น เช่น การประสานงาน งบประมาณ การเดินทาง เป็นต้น หลังการได้รับการพัฒนาข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชน รองลงมาคือ ครูได้อาศัยปราชญ์ชาวบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น ครูได้รับการพัฒนา เช่น การสำรวจชุมชน การสร้างหลักสูตรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ครูมีรายวิชาสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวบ้าน โรงเรียนมีหน้าที่รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นมาสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ช่วยพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และทำให้โรงเรียนมีหลักสูตรเฉพาะที่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน

อภิปรายผล

นักศึกษาคู และครูมีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และได้แนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการในกลุ่มสาระวิชานี้ โรงเรียนวัดปรกกรัก เรื่อง การสานพัดจากไม้ไผ่ โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ เรื่อง การสานตะกร้า และโรงเรียนวัดโบสถ์ เรื่อง การสานชะลอม รวมถึงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีต่อครู/โรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้ความรู้ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตร ใช้วิทยากรท้องถิ่นที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ในการอบรมวิทยากรได้นำตัวอย่างหลักสูตรท้องถิ่นฉบับจริงเป็นสื่อประกอบการให้ความรู้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นตัวอย่างหลักสูตรที่ชัดเจนยิ่งขึ้น สำหรับกระบวนการอบรม แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมตามกลุ่มสาระวิชา เพื่อฝึกปฏิบัติโดยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนภาพความคิด (Mind map)

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการกับกลุ่มสาระวิชา เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น โดยคณะครูร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา/กลุ่มสาระวิชา เนื้อหาโดยการนำจุดประสงค์มาวิเคราะห์ กำหนดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเนื้อหาที่ต้องเรียน รวมถึงเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล ต่อจากนั้นได้ยกร่างเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ ปรับปรุงร่างหลักสูตรตามข้อเสนอแนะจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งร่างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้อง ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

การขออนุมัติใช้หลักสูตรจากผู้บริหารโรงเรียน และนำหลักสูตรไปใช้จริง เป็นไปตามหลักการฝึกอบรมครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ ได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) ของโกล์บ (Kolb, 1991) ใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Active learning) และยึดผู้รับการอบรมเป็นศูนย์กลาง มีชื่อเรียกในหลายชื่อ เช่น Experimental learning , Prior learning และ Participatory learning การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ได้เป็นอย่างดี ผ่านการสังเคราะห์จากผลวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้หลายรูปแบบจนได้โครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (Group process) เพราะในแต่ละองค์ประกอบของ

วงการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีประสบการณ์ติดตัวมา จะสามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนทดลองใช้ความรู้ที่เรียนมาไปสู่การปฏิบัติได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม ฉะนั้นการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี (Ministry of Public Health, 2544)

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วิทยากรสำหรับการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาถึงประสบการณ์ของวิทยากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลัก และต้องเป็นผู้ที่เข้าใจถึงบริบทของท้องถิ่น นอกจากนี้ควรเชิญปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรร่วมด้วย

2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความสามารถสูงขึ้นทั้งในด้านความรู้ และเจตคติต่อการสร้างหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากการจัดกระบวนการพัฒนาความสามารถเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหาร หรือผู้ดำเนินการอบรมควรใช้หลักการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จะทำให้ผลการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลหลังการอบรมของผู้เข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา หรือนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการด้านการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Chor Sunthanapipat. (2546). Thai wisdom management in education. *Academic Journal*. 6(7), 44-46. (In Thai.).
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research Planner* (3rd ed.). Geelong: Deakin University Press.
- Kolb D. A. (1991). *Organization Behavior: An Experiential Approach*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Ministry of Public Health. (2544). *Manual for Participatory Training* (4th ed.). Bangkok: Wongkamol Production Ltd. (In Thai.).
- Suchitra Thananun (2553). *Human Resource Development* (4th ed). Bangkok: Faculty of Public Administration. National Institute of Development. (In Thai.).
- Therdchai Chuaybumroong. (2554). *Wisdom for the Development Local Creativity*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (In Thai.).

Winai Weerawattananon. (2552). “TVET Teacher Education and Sustainable Development” .*Meeting documents by UNESCO-UNEVOC in Ho Chi Minh city Veitnam.[Online]. from : <http://www.thaiembassy.org/hochiminh/>.* (In Thai.).